

Centraal Planbureau
Planbureau voor de Leefomgeving

Effecten op
economie
en milieu

Hoofdstuk 13
bijlage
PvdA

**Keuzes in Kaart
2013-2017**

*Een analyse van tien
verkiezingsprogramma's*

13.2 PvdA

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door de PvdA voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante, in prijzen 2012 en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad zoals weergegeven in de Nederlandse economie tot en met 2017.⁴⁴

13.2.1 Ombuigingen PvdA

De PvdA buigt in totaal 25,5 mld euro in 2017 om op de collectieve uitgaven.

Arbeidsvoorwaarden collectieve sector

- De PvdA verlaagt de norm voor topsalarissen in de collectieve sector. Dit levert een ombuiging van 0,1 mld euro op. (PvdA_096)

Openbaar bestuur

De PvdA bezuinigt in totaal 2,1 mld euro op de bestuur- en apparaatkosten bij rijk, lokaal bestuur en zbo's zoals UWV (inclusief een tijdelijk besparingsverlies van ruim 20%). Deze ombuigingen hebben vooral betrekking op de functie openbaar bestuur, maar slaan ten dele ook neer bij de functies veiligheid (bijvoorbeeld Dienst Justitiële inrichtingen en ondersteuning voor de rechtspraak), defensie (bijvoorbeeld defensie telematica organisatie) en bereikbaarheid (Rijkswaterstaat), waardoor bij de functie Openbaar bestuur een besparing van 1,7 mld euro resteert (PvdA_98, PvdA_099).

- Bij het Rijk en zbo's worden de uitgaven bij het openbaar bestuur taakstellend met 0,5 mld euro beperkt. De PvdA wil onder meer het groen onderwijs onderbrengen bij OCW (PvdA_099).
- Bij het lokaal bestuur wil de PvdA 1,2 mld euro korten op het gemeente- en provinciefonds rekeninghoudend met de vermogenspositie van provincies. (PvdA_098)

Veiligheid

- Een deel van de korting op het apparaat slaat neer bij de uitvoerende diensten van de ministeries van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken (0,3 mld euro). (PvdA_099)
- De PvdA bespaart 0,2 mld euro op politie en justitie door decriminalisering van softdrugs. (PvdA_105)

⁴⁴ Merk op dat de genoemde bruto bedragen niet altijd direct gerelateerd zijn aan de budgettaire omvang van de specifieke beleidswijzigingen. De reden is dat bij wijzigingen ten opzichte van het Begrotingsakkoord 2013 technisch niet de netto wijziging is ingeboekt, maar een dubbele boeking heeft plaatsgevonden: enerzijds de volledige terugboeking van het betreffende onderdeel uit het Begrotingsakkoord 2013 en anderzijds de boeking van een eventueel alternatief beleidsvoorstel.

- De PvdA decentraliseert de Justitiële Jeugdinrichtingen en de Raad voor de kinderbescherming en legt hierbij een taakstellende korting van 0,1 mld euro op. (PvdA_181)

Defensie

- De PvdA bezuinigt 1,0 mld euro op defensie. De PvdA kiest voor besparingsvariant C uit heroverwegingsrapport 20 voor defensie waarbij de krijgsmacht zich vooral richt op stabilisatie- en vredeshandhavende missies, met een beperktere bijdrage aan in het bijzonder interventieoperaties. Een deel van de maatregelen uit deze variant is reeds in het basispad opgenomen, zodat een additionele ombuiging van 0,2 mld euro resteert. Verder stoot de PvdA alle vier de onderzeeërs af (0,1 mld euro), vermindert het aantal jachtvliegtuigen van 68 naar 42 (0,1 mld euro) en stapt uit de testfase van de JSF. Daarnaast slaat een beperkt deel van de apparaatkorting neer bij defensie. Voor het resterende deel van de ombuiging wordt geput uit delen van besparingsvariant G uit heroverwegingsrapport 20 (0,6 mld euro). (PvdA_110, PvdA_111, PvdA_113, PvdA_114, PvdA_115, PvdA_116 en PvdA_099_d)

Bereikbaarheid

- De PvdA bezuinigt in 2017 in totaal 2,5 mld euro op het Infrastructuur Fonds (IF). Structureel bezuinigt de PvdA 1,5 mld euro op wegen via het IF. In 2017 ziet de bezuiniging op het IF er als volgt uit: 1,5 mld euro op de aanleg van wegen, 0,7 mld euro op de aanleg van spoor, 0,1 mld euro op hoofdwatersystemen en hoofdvaarwegen, en 0,2 mld euro op de 'overige' onderdelen van het IF. (PvdA_119)
- Daarnaast leidt de apparaatkorting tot een beperkte besparing op de functie bereikbaarheid (met name Rijkswaterstaat). (PvdA_099)
- De PvdA draait de verhoging van de maximum snelheid op snelwegen naar 130 km/uur terug. (PvdA_236)

Milieu

- De PvdA bespaart 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-subsidies. Deze maatregel hangt samen met afschaffen van de SDE+-heffing en invoeren van een verplichting om hernieuwbare energie op te wekken. (PvdA_141)
- Er is een ombuiging van 0,2 mld euro op de investeringen in duurzame economie. (PvdA_123)
- De eerste pijler gelden, die de landbouw uit hoofde van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ontvangt, worden maximaal afgeroomd. In totaal is hier een bedrag van 0,1 mld euro mee gemoeid. (PvdA_091)

Onderwijs

- Het aantal subsidies in het onderwijs inclusief het groene onderwijs wordt beperkt met 0,3 mld euro. (PvdA_078)
- Door de introductie van de vakscholen wil de PvdA de opleidingsduur in het vmbo en mbo bekorten. Dit leidt tot een besparing van 0,2 mld euro. (PvdA_079)

- Het bekostigingsmodel in het voortgezet onderwijs wordt vereenvoudigd (0,1 mld euro). In de bekostigingssystematiek komen leerlingkenmerken centraal te staan in plaats van schoolkenmerken. (PvdA_080)
- De PvdA voert een sociaal leenstelsel in, dat de basisbeurs in de bachelor en masterfase vervangt. Deze maatregel geldt alleen voor nieuwe gevallen. Dit leidt tot een ombuiging van 0,1 mld euro in 2017 en 0,8 mld euro structureel vanaf 2035. (PvdA_077)
- Door het samenvoegen van de kenniscentra in het MBO bespaart de PvdA 0,1 mld euro. (PvdA_081)
- Het aantal opleidingen in het mbo en het hoger onderwijs wordt teruggebracht, resulterend in een besparing van 0,2 mld euro. (PvdA_082 en PvdA_083)
- De PvdA bezuinigt 0,1 mld euro op groen onderwijs. (PvdA_204)
- De PvdA schaft de maatschappelijke stages af, dat leidt tot een besparing van 0,1 mld euro. (PvdA_185)
- De PvdA kort instellingen in het hoger onderwijs met 0,1 mld euro. (PvdA_187)
- Kunstopleidingen gaan strenger selecteren. Hiermee wordt 0,1 mld euro bespaard. (PvdA_186)

Zorg

- De Zvw wordt omgevormd tot een systeem van gebudgetteerde regionale zorginkoop met concurrerende zorgaanbieders. In 2016 wordt het zorgaanbod gekort met 1 mld euro, oplopend tot 2 mld euro in 2017. Het CPB veronderstelt dat de hoeveelheid verleende zorg daardoor met 6% zal afnemen en dat wachttijden en de wachttijd voor een behandeling zullen toenemen. (PvdA_033, PvdA_041)
- Versobering van de AWBZ levert een besparing op van 1,7 mld euro. Aanspraak op persoonlijke verzorging vervalt bij een indicatie korter dan 6 maanden, terwijl de norm voor gebruikelijke zorg omhoog gaat van 60 naar 90 minuten per week. Het beperkt de hoeveelheid verleende persoonlijke verzorging met 11%, het bespaart 0,3 mld euro. De aanspraken op begeleiding worden met 25% gekort. Dit bespaart 1,3 mld euro. (PvdA_053, PvdA_058, PvdA_059, PvdA_222, PvdA_065)
- De uitvoering van zowel de intramurale als de extramurale AWBZ wordt overgeheveld naar gemeenten, waarbij de aanspraken de vorm krijgen van een voorziening in plaats van een verzekerd recht. Dat wil ook zeggen dat de AWBZ niet uitgevoerd gaat worden door zorgverzekeraars. Mede door het voorzieningenkarakter kunnen gemeenten meer maatwerk leveren, zodat een besparing geboekt kan worden van 1,2 mld euro. (PvdA_031)
- De eigen bijdragen AWBZ gaan geleidelijk omhoog op een inkomensafhankelijke manier met 0,8 mld euro. Het betreft het vereenvoudigen en verhogen van de eigen bijdragen volgens het rapport van de Brede Heroverweging Langdurige Zorg uit 2010. (PvdA_060)
- Drie inkomensregelingen voor chronisch zieken en gehandicapten worden geïntegreerd, waarvan het budget wordt verkleind en waarmee een besparing van 0,3 mld euro bereikt wordt. (PvdA_228, PvdA_230)

- Daarnaast worden een groot aantal uitgaven beperkende maatregelen genomen ter waarde van 0,3 mld euro. Het gaat daarbij om een beperking van het aantal SEH 's, 10% korting op academische component door aanbesteding van top-referente zorg aanpassing GVS, prijs/volumeafspraken voor specialité geneesmiddelen, scherpere inkoop medische technologie en dure geneesmiddelen. (PvdA_035, PvdA_037, PvdA_215, PvdA_216, PvdA_219)
- De norminkomens specialisten en de topinkomens van bestuurders worden verlaagd en het aandeel van het inschrijftarief bij de bekostiging van de huisarts wordt vergroot (capitation model). Dit leidt tot een ombuiging van 0,3 mld euro. (PvdA_030, PvdA_046)
- De PvdA kiest voor een inkomensafhankelijk eigen risico van gemiddeld 315 euro. De opbrengst daarvan is 0,6 mld euro. Ten opzichte van het basispad resteert een intensivering van 0,3 mld euro (zie intensiveringen). (PvdA_029)
- De ombuigingsmaatregelen in de curatieve zorg overlappen elkaar voor een deel waardoor de besparingen 0,3 mld euro lager uitvallen. (PvdA_250)
- De PvdA buigt 0,2 mld euro om door een strakker pakketbeheer. (PvdA_218)

Sociale zekerheid

- Zorgtoeslag: zorgtoeslag wordt afgeschaft waardoor 5,8 mld euro wordt omgebogen. Het budget van de zorgtoeslag wordt ingezet bij de omzetting van een deel van de nominale Zvw-premie in een nieuwe inkomensafhankelijke premie. (PvdA_039)
- Latere en langzamere verhoging van de AOW-leeftijd: de AOW-leeftijd wordt voor het eerst verhoogd in 2017, met zes maanden. Daarna volgen stappen van zes maanden in 2020, 2022 en 2025 zodat de AOW-leeftijd in 2025 67 jaar is. Na 2025 wordt de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting. Het niet verhogen van de AOW-leeftijd per 2013 betekent een intensivering van 1,5 mld euro, terwijl het plan van de PvdA 1,1 mld euro oplevert. De extra uitgaven bedragen netto 0,4 mld euro in 2017. (PvdA_002)
- De PvdA voegt de WSW, WAJONG en WWB samen tot één regeling. Hierbij gaat voor een deel van de voormalige WAJONG'ers een partnerinkomenstoets gelden. Daarnaast worden loonkostensubsidies geïntroduceerd en wordt het uitkeringsniveau verhoogd. De structurele besparing is 1,2 mld euro. In 2017 is hiervan 0,8 mld euro gerealiseerd. (PvdA_001)
- Kindregelingen: uit heroverwegingsrapport 5 kindregelingen wordt variant 4 "participatie" overgenomen met enkele aanpassingen. De kinderopvangtoeslag wordt niet voor 0,4 mld verlaagd zoals in de variant, maar voor 0,2 mld verhoogd door het terugdraaien van de maatregelen uit het Regeer- en Gedoogakkoord. De inkomensafhankelijke combinatiekorting wordt voor 0,1 mld verhoogd. De opbrengst van de gehele variant 4 is daarbij 0,3 mld lager doordat een aantal van de kindregelingen inmiddels al zijn beperkt. De totale ombuiging komt op 0,8 mld. (PvdA_015)
- Toetsingsinkomen toeslagen: de hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait tellen niet meer mee bij de bepaling van de hoogte van de zorgtoeslag, de kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget. Hierdoor wordt 0,5 mld euro minder uitgegeven aan toeslagen. (PvdA_010)

- De PvdA introduceert voor middelgrote en grote bedrijven een verplicht quotum voor het in dienst hebben van arbeidsgehandicapten op straffe van een boete. Door boete-inkomsten en minder uitkeringslasten resulteert een besparing van 0,4 mld euro. (PvdA_007)
- De PvdA draait het belasten van de reiskostenvergoeding terug. Hierdoor neemt het premieplichtig inkomen af, waardoor ook de WW- en WAO-aanspraken afnemen. De resulterende ombuiging loopt op tot 0,2 mld euro. (PvdA_155)
- De PvdA scherpt de definitie voor passende arbeid in de WW aan. Na een half jaar wordt alle arbeid aangemerkt als passend. De besparing bedraagt 0,1 mld euro. (PvdA_005)
- De PvdA schaft de IOAW en IOAZ af. De besparing bedraagt 0,1 mld euro. (PvdA_008)
- De PvdA bespaart 0,1 mld euro door hogere boetes voor fraude bij uitkeringen. (PvdA_014)
- De PvdA kort het re-integratiebudget en het uitvoeringsbudget van het UWV met 0,3 mld euro. Na correctie voor uitverdieneffecten resteert een besparing van 0,1 mld euro. (PvdA_097)
- De PvdA past de regelgeving rondom alimentatie aan. Hierdoor dalen de bijstandsuitgaven met 0,1 mld euro. (PvdA_104)

Overdrachten aan bedrijven

- De PvdA buigt 0,5 mld euro in 2017 om op het gebied van subsidies. Het betreft een algemene subsidietaakstelling en gaat daarmee niet alleen om subsidies naar bedrijven, maar ook om subsidies naar bijvoorbeeld het maatschappelijke middenveld. (PvdA_094, PvdA_095 en PvdA_126)

Uitgaven overig

- De niet-belastingmiddelen van de overheid worden vergroot door: hogere kartelboetes (0,1 mld euro), hogere boetes voor het te laat betalen van de motorrijtuigenbelasting (0,1 mld euro) en het deels doorberekenen van de kosten van strafzaken en detentie aan de veroorzaker (0,1 mld euro). (PvdA_127, PvdA_193 en PvdA_180)

Tabel 13.6 Ombuigingen in 2017, ex ante, mld euro in prijzen 2012

Maatregelen	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	
Verlaging topsalarissen (PvdA_096)	0,1
Openbaar bestuur	
Ombuiging kosten decentrale overheid (PVDa_098,_099)	1,7
Veiligheid	
Ombuiging apparaatskosten (PvdA_099,_181)	0,3
Decriminaliseren softdrugs (PvdA_105)	0,2
Defensie	
Ombuiging op defensie (PvdA_110)	1,0
Bereikbaarheid	

Besparing infrastructuurfonds (PvdA_119)	2,5
Ombuiging apparaatskosten (PvdA_099)	0,0
Milieu	
Afschaffing SDE + (PvdA_141)	0,3
Ombuiging investeringen duurzame economie (PvdA_123) en Overheveling GLB-gelden (PvdA_091)	0,2
Onderwijs	
Schrappen subsidies (PvdA_078)	0,3
Verbetering aansluiting onderwijsbestel (PvdA_079)	0,2
Overig(PvdA_080, _081, _082, _186, _185, _187, _077, _204, _083)	0,6
Zorg	
Stelselwijziging Zvw (PvdA_033, _041)	2,0
Beperking extramurale AWBZ (PvdA_053, _058, _059, _222, _065, _038)	1,7
Overheveling AWBZ naar gemeenten (PvdA_031)	1,2
Verhoging extramurale eigen bijdragen AWBZ/WMO (PvdA_060)	0,8
Eigen betalingen/eigen risico, overlap (PvdA_029, _250)	0,4
Diverse ZVW maatregelen (PvdA_035, _037, _215, _216, _219)	0,3
Integratie inkomensregelingen chronisch zieken en gehandicapten (PvdA_228, _230)	0,3
Verlaging norminkomens specialisten en huisartsen (PvdA_030, _046)	0,3
Stringenter pakketbeheer (PvdA_218)	0,2
Sociale zekerheid	
Overbodig worden zorgtoeslag ivm inkomensafhankelijke zorgpremie (PvdA_039)	5,8
AOW-maatregelen (PvdA_002)	1,1
Participatieregeling onderkant arbeidsmarkt WSW, Wajong, WWB samen één regeling (PvdA_001)	0,8
Hervorming kindregelingen (PvdA_015)	0,8
Geen hypotheekrenteaftrek in berekening toeslagen (PvdA_010)	0,5
Quotum voor arbeidsgehandicapten (PvdA_007)	0,4
Weglek reiskosten via WW en WAO (PvdA_155)	0,2
Overig (PvdA_097, _008, _005, _014, _104)	0,5
Overdrachten aan bedrijven	
Taakstelling subsidies (PvdA_126, PvdA_094, PvdA_095)	0,5
Overige uitgaven	
Verhoging niet-belastingmiddelen (PvdA_127, _193, _180)	0,3

13.2.2 Intensiveringen PvdA

De PvdA trekt 10,3 mld euro in 2017 uit voor extra collectieve uitgaven.

Arbeidsvoorwaarden collectieve sector

- De PvdA hanteert geen nullijn voor de ambtenarensalarissen in 2013. Dit betekent een intensivering van 1,0 mld euro in 2017. De structurele intensivering is nul. (PvdA_103)

Openbaar bestuur

De PvdA wil 0,1 mld intensiveren door een strengere bestrijding van fraude. (PvdA_014)

Bereikbaarheid

- De PvdA voert een kilometerheffing voor personenauto's en bestelwagens in. Vanwege de invoeringskosten leidt dit tot een intensivering van 0,6 mld euro in 2017 en 0,1 mld euro structureel. (PvdA_121)

- De PvdA voert een kilometerheffing voor vrachtwagens in. Vanwege de invoering- en exploitatiekosten leidt dit tot een intensivering van 0,3 mld euro in 2017 en 0,2 mld euro structureel. (PvdA_135)

Milieu

- Via een maximale inzet van de mogelijkheid om eerste pijlgelden over te hevelen naar de tweede pijler is 0,2 mld euro beschikbaar voor vergroening en beheer van agrarische gebieden. (PvdA_091)
- De PvdA stelt een tender voor energiebesparing in. De maatregel heeft een negatief effect op het EMU saldo van 0,2 mld euro. (PvdA_124)

Onderwijs

- De langstudeermaatregel wordt afgeschaft resulterend in een intensivering van 0,4 mld euro. (PvdA_089)
- In het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het mbo investeert de PvdA 0,2 mld euro in scholing van leraren en mentoring van startende docenten. Leraren krijgen daarnaast de mogelijkheid een master educational needs te volgen (0,1 mld euro). Ook zet de PvdA 0,1 mld euro in op teambeloning in het vmbo en mbo. (PvdA_086)
- De onderwijstijd in het mbo en het hoger onderwijs wordt uitgebreid. In het mbo zet de PvdA 0,2 mld euro in. In het hoger onderwijs bedraagt de intensivering 0,1 mld euro in 2017 en 0,8 mld euro structureel. (PvdA_087)
- De PvdA intensificeert 0,2 mld euro in voor- en vroegschoolse educatie. (PvdA_085)
- Het aantal kop-, voet- en schakelklassen wordt uitgebreid. Dat kost 0,2 mld euro. (PvdA_088)
- Voor de uitbreiding van het inspectietoezicht op scholen trekt de PvdA 0,1 mld euro uit. (PvdA_090)
- De PvdA wil meer stagemogelijkheden en werkervaringsplekken voor jongeren creëren en zet daar 0,1 mld euro op in. (PvdA_019)
- In de institutionele sfeer wil de PvdA een verplichte eindtoets in het primair onderwijs. Daarnaast wil de PvdA komen tot verplichte centrale eindtoetsen in het voortgezet onderwijs, mbo en hoger onderwijs. De PvdA wil toegankelijke informatie verschaffen over de kwaliteit van scholen in het primair en voortgezet onderwijs aan ouders van leerlingen met een lage sociaaleconomische achtergrond. (PvdA_258)

Zorg

- De PvdA reserveert een bedrag van 1,0 mld euro voor extra zorg dichtbij, onder andere voor extra wijkverpleegkundigen, wijkcentra en versterking van de huisartsenzorg en thuiszorg. (PvdA_070)
- In de plaats van het eigen risico van 350 euro uit het basispad komt er een inkomensafhankelijk eigen risico van gemiddeld 315 euro. Verder wordt de eigen bijdrage in de tweedelijns GGZ en de verblijfskosten van 7,50 euro in ziekenhuizen teruggedraaid. In totaal geeft dit 1,0 mld euro aan intensiveringen. De netto intensivering is 0,3 mld euro (zie de ombuigingen). (PvdA_073, PvdA_074, PvdA_076)

- Een groot aantal pakketmaatregelen uit het regeerakkoord wordt teruggedraaid. Het gaat daarbij om: pakketbeperking van hulpmiddelen, logopedie, zittend ziekenvervoer, specialistische tandheelkundige zorg en de behandeling van depressies en angststoornis. Deze intensivering bedraagt 0,6 mld euro. Daarnaast wordt er 0,2 mld euro meer uitgegeven aan preventieve gezondheidszorg. (PvdA_075, PvdA_257)

13.2.3 Sociale zekerheid

- De PvdA is voorstander om de loondoorbetaling bij ziekte door werkgevers te beperken tot 1 jaar (PvdA_011). Het voorstel is in de doorrekening niet meegenomen omdat het CPB de gevolgen voor het aantal vaste aanstellingen thans niet goed kan inschatten.
- Latere en langzamere verhoging van de AOW-leeftijd: de AOW-leeftijd wordt voor het eerst verhoogd in 2017, met zes maanden. Daarna volgen stappen van zes maanden in 2020, 2022 en 2025 zodat de AOW-leeftijd in 2025 67 jaar is. Na 2025 wordt de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting. De extra netto uitgaven bedragen 0,4 mld euro in 2017 (1,5 mld euro intensiveringen - 1,1 mld ombuigingen). (PvdA_002)
- Werkbonus: de PvdA voert een werkbonus in voor oudere werknemers. Werknemers vanaf 61 jaar ontvangen een extra heffingskorting van maximaal 2350 euro per jaar; een lastenverlichting van 0,5 mld euro. (PvdA_022)
- De PvdA besteedt 0,5 mld euro aan vouchers voor langdurig werklozen. (PvdA_023)
- Participatiebonus: de PvdA voert een participatiebonus in voor oudere werknemers. Werknemers vanaf 61 jaar met een laag- en middeninkomen ontvangen een extra heffingskorting van maximaal 2700 euro per jaar; een lastenverlichting van 0,4 mld euro. (PvdA_021). Deze maatregel is een lastenverlichting en zou eigenlijk moeten worden geboekt bij de lasten in plaats van bij de intensiveringen.
- Hogere huurtoeslag: de PvdA stelt 0,2 mld euro extra beschikbaar voor huurtoeslag. (PvdA_131)
- De PvdA stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor armoedebestrijding. (PvdA_018)
- Er is sprake van weglek naar toeslagen, oplopend tot in totaal 0,1 mld euro structureel. (PvdA_001, PvdA_008)
- Aanpassing van de wekeneis voor een ww-uitkering waarbij iemand die 13 weken heeft gewerkt recht heeft op 4 weken uitkering kost 0,1 mld euro. (PvdA_256)

13.2.4 Uitgaven overig

- De PvdA intensificeert 0,1 mld euro in dorps- en stadsvernieuwing. (PvdA_102)
- De PvdA trekt 0,1 mld euro uit voor cultuur. (PvdA_128)
- De PvdA verhoogt het budget voor inburgering met 0,1 mld euro. (PvdA_129)

Tabel 13.7 Intensiveringen in 2017, ex ante, mld euro

Maatregelen	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	
Geen nullijn in 2013 (PvdA_103)	1,0
Openbaar bestuur	
Bestrijding fraude met uitkeringen (PvdA_014)	0,1
Bereikbaarheid	
Investeringskosten kilometerheffing (PvdA_121)	0,6
Kilometerheffing vrachtwagens (PvdA_135)	0,3
Milieu	
intensivering agrarisch natuurbeheer (PvdA_091)	0,2
Tender voor energiebesparing (PvdA_124)	0,2
Onderwijs	
Terugdraaien langstudeermaatregel (PvdA_089)	0,4
Actieplan leerkracht 2.0 (PvdA_086)	0,4
Extra onderwijstijd MBO (PvdA_087)	0,3
VVE vanaf 2,5 jaar (PvdA_085)	0,2
Stapelen, doorstromen (PvdA_088)	0,2
Overig (PvdA_090, _019, _258)	0,2
Zorg	
Intensivering voor zorg dichtbij (PvdA_070)	1,0
Verlaging eigen betaling/ eigen risico ZVW (PvdA_073, _074, _076)	1,0
Uitbreiding verzekerd pakket (PvdA_257)	0,6
Intensiveren preventieve gezondheidszorg (PvdA_075)	0,1
Sociale zekerheid	
Terugdraaien verhoging AOW-leeftijd vanaf 2013 (PvdA_002)	1,5
Flankerend beleid AOW (PvdA_021, _022, _023)	1,4
Overig (PvdA_131, _018, _020, _256, _001, _008)	0,4
Overige uitgaven	
Dorps- en stadsvernieuwing (PvdA_102)	0,1
Intensivering cultuur, inburgering, weglek bankenbelasting (PvdA_128, _129, _173)	0,2

13.2.5 Lasten PvdA

De PvdA verlaagt de lasten netto met 0,2 mld euro in 2017. Het gaat hier om de beleidmatige lastenontwikkeling op EMU-basis (blo). De lastenverlaging is de resultante van een lastenverzwaring van 0,2 mld euro voor bedrijven en een lastenverlichting van 0,6 mld euro voor gezinnen.

Milieu

- Voor personenauto's en bestelwagens wordt een kilometerheffing ingevoerd. Het rijksdeel van de wegenbelasting wordt tegelijk afgeschaft, terwijl de bpm wordt verhoogd met 0,7 mld euro. Het gemiddelde kilometertarief is zodanig gekozen dat deze maatregel structureel neutraal is voor het EMU-saldo. (PvdA_121)
- Voor vrachtwagens wordt een kilometerheffing ingevoerd. Het tarief is 20 cent per kilometer. De wegenbelasting en het eurovignet worden tegelijk afgeschaft. Met deze heffing wordt structureel 1,1 mld euro per jaar opgehaald, hetgeen een lastenverzwaring is. (PvdA_135)

- Herinvoering van afgeschafte milieubelastingen leidt tot een lastenverzwaring van 0,6 mld euro. (PvdA_137)
- De PvdA verlicht de lasten met 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-heffing. Deze maatregel hangt samen met afschaffen van de SDE+-subsidies en invoeren van een verplichting om hernieuwbare energie op te wekken. (PvdA_141)
- Een verhoging van de verpakkingsbelasting leidt tot een lastenverzwaring van 0,3 mld euro. (PvdA_138)
- De PvdA schaft de landbouwwijziging in de inkomensbelasting af waardoor de lasten met 0,3 mld euro worden verzwakt. (PvdA_140)
- De PvdA voert een heffing in op de lozing van restwarmte. Deze maatregel heeft een positief effect op het EMU saldo van 0,1 mld euro in 2013 oplopend tot 0,3 mld euro in 2017. (PvdA_139)
- De afschaffing van de mrb voor oldtimers leidt tot een lastenverzwaring van 0,2 mld euro in 2017. (PvdA_136)
- Er komt een heffing op het gebruik van bestrijdingsmiddelen die, vanaf 2017, structureel 0,1 mld per jaar op moet brengen. (PvdA_143)
- De PvdA wil de anti-verdrogingsmaatregelen en het tijdelijk herstelbeheer uit de Programmatische aanpak stikstof (PAS) financieren uit heffingen op stikstofproductie door dieren. De jaarlijkse opbrengst bedraagt 0,1 mld euro. (PvdA_252)
- De PvdA schaft de salderingsgrens voor kleinschalige opwekking voor eigen gebruik af. Deze maatregel heeft vrijwel geen effect op het overheidsbudget. (PvdA_142)
- Er wordt een congestieheffing voor al het verkeer geheven. De opbrengst van de congestieheffing is verwerkt in de kilometerprijs voor personenauto's en bestelwagens. (PvdA_121)

Inkomens en arbeid

- Zorgpremies (Zvw) inkomensafhankelijk: de ombuiging op de zorgtoeslag (zie PvdA_039) wordt teruggedraaid via lagere premies voor lagere inkomens: een lastenverlichting voor gezinnen van 5,7 mld euro. (PvdA_040)
- Het 'koopkrachtpakket' uit het Begrotingsakkoord, wat als compensatie dient voor de btw-verhoging, wordt teruggedraaid (de bijbehorende btw-verhoging wordt ook teruggedraaid; zie PvdA_153). Terugdraaien van het koopkrachtpakket betekent een lastenverzwaring voor gezinnen van 4,2 mld euro, onder meer door hogere belastingtarieven in box 1. (PvdA_154)
- Verlagen WW-premie: de werkgeverspremie voor de WW gaat omlaag met 1 mld euro in 2014, oplopend tot 1,8 mld euro in 2017 (lastenverlichting bedrijven). (PvdA_259)
- Beperken fiscale ruimte pensioenpremies : de pensioeninleg blijft slechts onbelast tot een maximaal tarief van 42%, daarboven moet loon- en inkomstenbelasting betaald gaan worden. Dit betekent effectief dat hogere inkomens (in de vierde belastingschijf) 10% belasting op pensioeninleg gaan betalen, maar dat conform de omkeerregel de belasting bij pensioenuitkering ook maximaal 42% is. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,7 mld euro. (PvdA_151)

- Alle maatregelen - auto, fiets en ov - uit het Begrotingsakkoord 2013 ten aanzien van het belasten van de vergoedingen voor het woon-werkverkeer worden teruggedraaid, behalve de leaseauto maatregel uit het Begrotingsakkoord. Dit betreft een lastenverlichting van 1,5 mld euro in 2017. (PvdA_155)
- De PvdA vervangt de huidige UWV-route door een preventieve toets door een commissie van werkgevers en werknemers. Iedere ontslagen werknemer ontvangt ontslagvergoeding; deze wordt gemaximeerd op 75.000 euro. De helft van de ontslagvergoeding wordt ingezet voor de transitie van-werk-naar-werk, de andere helft is vrij besteedbaar. Wat overblijft van het van-werk-naar-werk budget na het vinden van een baan wordt 50/50 verdeeld over werkgever en werknemer. (PvdA_167)
- De PvdA neemt geen maatregelen die de maximale duur van de WW betreffen. Wel worden werkgevers financieel verantwoordelijk voor de eerste zes maanden van de WW. De maatregel betekent een lastenverzwaring voor bedrijven van 1 mld euro op in 2017. (PvdA_167)
- Arbeidskorting: de arbeidskorting voor ondernemers wordt in vier jaar afgebouwd. De lastenverzwaring bedraagt 0,8 mld in 2017. (PvdA_148)
- Arbeidskorting: de maximale arbeidskorting wordt geleidelijk verhoogd vanaf 2014. Uiteindelijk is de maximale arbeidskorting 90 euro hoger in 2017, dit kost 0,6 mld euro. (PvdA_165)
- De PvdA beperkt het vitaliteitssparen. De regeling wordt grotendeels afgeschaft, een klein bedrag blijft gereserveerd voor een regeling voor lagere en middeninkomens. De lastenverzwaring voor gezinnen bedraagt 0,6 mld euro. (PvdA_003)
- Beperking hypotheekrenteaftrek. De PvdA beperkt de hypotheekrenteaftrek verder door tussen 2013 en 2042 het maximale tarief waartegen de hypotheekrente mag worden afgetrokken geleidelijk te verlagen van 52% naar 30%. Daarnaast stelt de PvdA een bovengrens aan de maximale schuld waarover rente mag worden afgetrokken. Deze bovengrens wordt in 30 jaar geleidelijk teruggebracht naar de waarde van een gemiddelde koopwoning. Verder verlaagt de PvdA de waardegrens voor het verhoogde bijtellingspercentage van het eigenwoningforfait van een miljoen euro in 2013 tot 600 dzd euro in 2040. De vrijstelling voor de kapitaalverzekering en spaarrekening eigen woning wordt in 30 jaar geleidelijk afgeschaft. De opbrengsten van bovenstaande maatregelen worden teruggesluisd via een verlaging van de inkomstenbelasting, waardoor er geen budgettair effect in 2017 ontstaat. (PvdA_156, PvdA_157)
- Afschaffen 'Wet Hillen'. De PvdA schaft met ingang van 2013 de wet af die voorschrijft dat de bijtelling vanwege het eigenwoningforfait niet hoger kan zijn dan de aftrek vanwege betaalde hypotheekrente (Wet Hillen). Dit levert budgettair in 2017 0,4 mld euro op. (PvdA_158)
- Het budget voor mobiliteitsbonussen voor werkgevers wordt gehalveerd. Lastenverzwaring bedrijven: 0,3 mld euro. (PvdA_004)
- Inkomensafhankelijke heffingskorting: de PvdA voert een nieuwe heffingskorting in van honderd euro voor lagere inkomens (tot 20 dzd euro). Dit betekent een lastenverlichting voor gezinnen van 0,3 mld euro. (PvdA_145)

- Extra werkgeversheffing terugdraaien: de eenmalige werkgeversheffing voor hogere inkomens uit het Begrotingsakkoord wordt teruggedraaid. Dit is een eenmalige lastenverlichting voor werkgevers in 2013 ter waarde van 0,3 mld euro. (PvdA_152)
- De PvdA verhoogt de tarieven in erf- en schenkbelasting en verhoogt tegelijkertijd de fiscale vrijstelling. Netto resulteert een lastenverzwaring van 0,3 mld euro. (PvdA_162)
- Zorgpremies: zelfstandigen en ouderen met aanvullend pensioen betalen momenteel lagere zorgpremies dan werknemers, doordat voor hen een lager tarief voor de inkomensafhankelijke bijdrage geldt. De PvdA trekt die tarieven gelijk. Per saldo is dit zowel EMU- als lastenneutraal. (PvdA_149, PvdA_150)
- Ouderenkorting: de ouderenkorting wordt verhoogd met 120 euro in 2014, dit kost 0,2 mld euro. (PvdA_165)
- Belastingtarieven box 1: er wordt een vijfde schijf geïntroduceerd met een belastingtarief van 60%. De vijfde schijf gaat gelden vanaf een inkomen van 150 dzd euro, de lastenverzwaring voor gezinnen bedraagt 0,2 mld euro. (PvdA_146)
- De latere verhoging van de AOW-leeftijd leidt tot 0,1 mld euro lagere lasten in 2017 doordat een kleiner deel van de 65-jarigen AOW-premie gaat betalen (zie ook onder ombuigingen). (PvdA_002)
- De PvdA beperkt de 30% regeling voor kenniswerkers met 0,1 mld euro. (PvdA_174)

Vermogen en winst

- De PvdA defiscaliseert de rente binnen de vennootschapsbelasting en introduceert een uniforme forfaitaire vermogensaftrek van 3%, waarbij het bankwezen wordt uitgezonderd. Hiermee worden de lasten met 1,1 mld euro verlicht. (PvdA_168)
- Maatregelen huurmarkt. De PvdA schaft het huidige stelsel met zijn woningpuntensysteem af. In plaats daarvan voert de PvdA een systeem in, waarbij de maximaal redelijke huur wordt vastgesteld op 4,5% van de woz-waarde van de woning. De PvdA laat de huren jaarlijks met 1%-punt extra stijgen ten opzichte van het basispad. De PvdA voert ten slotte een extra verhuurdersheffing in, die oploopt van 0,2 mld euro in 2013 tot 0,8 mld euro structureel vanaf 2017. (PvdA_176)
- Belastingtarieven box 3: en wordt een tweede schijf geïntroduceerd met een belastingtarief van 40% (dat betekent een vermogensbelasting van 1,6% per jaar). De tweede schijf gaat gelden vanaf een vermogen van 125 dzd euro, de lastenverzwaring voor gezinnen bedraagt 0,7 mld euro. (PvdA_147)
- Structurele oploep woningmarktmaatregelen: De woningmarktmaatregelen van de PvdA hebben na 2017 nog additionele budgettaire effecten. Het gaat om de maatregelen PvdA_156, PvdA_157, PvdA_158, PvdA_159 en PvdA_176. De doorwerking van dit pakket van maatregelen leidt op lange termijn tot een additioneel positief budgettair effect van 4,7 mld euro in 2040 (PvdA_920, PvdA_921).
- De PvdA introduceert de mogelijkheid tot vervroegde of willekeurige afschrijvingen voor investeringen gedaan in 2013 en 2014, conform eerdere kabinetsmaatregelen voor 2009, 2010 en 2011. Dit leidt tot een aanzienlijke lastenverlichting in 2013, 2014 en 2015 en een lastenverzwaring van 0,7 mld euro in 2017. Er is geen structureel lasteneffect. (PvdA_170)

- De PvdA verhoogt de bankenbelasting met 0,4 mld euro. Door de hogere bankbelasting zal het dividend van ABN AMRO naar verwachting 0,1 mld euro lager uitvallen. (PvdA_173)

Overig

- De PvdA verlaagt het hoge btw-tarief van 21% naar 19% . Dit levert een lastenverlichting op van 4,2 mld euro. (PvdA_153)
- De PvdA verhoogt het tarief van de assurantiebelasting naar btw-niveau. Dit betekent een lastenverzwaring van 1,3 mld euro. (PvdA_161)
- De PvdA voert een accijns op softdrugs in waardoor de lasten met 0,3 mld worden verzwaaard. (PvdA_177)
- De PvdA schrapt de overdrachtsbelasting voor starters op de woningmarkt. Dit leidt tot een lastenverlichting van 0,2 mld euro. (PvdA_159).
- De PvdA voert een belasting in op pleziervaartuigen. Dit levert een lastenverzwaring op van 0,1 mld euro per jaar (afhankelijk van de waarde, gemiddeld zo'n 600 euro per pleziervaartuig). (PvdA_144)
- De herinvoering van de bijdrage voor de Kamers van Koophandel leidt tot een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,1 mld euro. (PvdA_125)

Tabel 13.8 Lastenmutaties t.o.v. basispad in 2017, ex ante, mld euro

Maatregelen	Bedrag
Milieu	
Kilometerheffing vrachtwagens (PvdA_135)	1,1
Herinvoering afgeschafte milieubelastingen (grondwater, afvalstoffen, verpakkingen) (PvdA_137)	0,6
Afschaffing SDE+ heffing (PvdA_141)	-0,3
Afschaffing landbouwwijstelling (PvdA_140)	0,3
Verhoging verpakkingenbelasting (PvdA_138)	0,3
Heffing op lozing restwarmte (PvdA_139)	0,3
Afschaffing mrb vrijstelling voor oldtimers (PvdA_136)	0,2
Overig (PvdA_142, _143, _175, _252, _121)	0,2
Inkomen en arbeid	
Inzetten opbrengst afschaffen zorgtoeslag voor lagere Zvw-premies (PvdA_040)	-5,8
Terugdraaien teruggave btw-verhoging basispad (PvdA_154)	4,2
Verlaging ww-premies werkgever (PvdA_259)	-1,8
Pensioenpremies maximaal aftrekbaar tegen 42% (PvdA_151)	1,7
Niet afschaffen reiskostenvergoeding per 2014 (PvdA_155)	-1,5
Terugdraaien verhoging WW-premie/ 6 maanden WW doorbetaling (PvdA_167)	-1,0
Onvolledige premiedifferentiatie vanaf 2014 (PvdA_167)	1,0
Geleidelijke afbouw arbeidskorting ondernemers (PvdA_148)	0,8
Arbeidskorting (PvdA_165)	-0,6
Beperking vitaliteitssparen (PvdA_003)	0,6
Geleidelijk gelijktrekken ww-premies werknemers en niet werknemers (PvdA_149)	0,5
Geleidelijk gelijktrekken ww-premies werknemers en niet werknemers (PvdA_150)	-0,5
Afbouw hypotheekrenteafrek (PvdA_157)	0,5
Teruggave opbrengst hypotheekrenteafrek belastingverlaging schijf 2,3, 4 (PvdA_157)	-0,5
Afschaffing wet Hillen (PvdA_158)	0,4
Halvering mobiliteitsbonus (PvdA_004)	0,3
Verzilverbare heffingskorting voor jaarinkomens <20.000 euro (PvdA_145)	-0,3
Verhogen tarieven erfbelasting partners & kinderen naar 15 en 25% (PvdA_162)	0,3
Toptarief box 1: 60% boven 150.000 euro (PvdA_146)	0,2
Verhoging ouderenkorting (PvdA_165)	-0,2
Overig (PvdA_002, _174, _156, _155)	-0,1

Vermogen	
Introductie uniforme forfaitaire vermogensaftrek (vreemd en eigen vermogen gelijk) (PvdA_168)	-1,1
Hogere verhuurdersheffing (wocoheffing) (PvdA_176)	0,8
Herinvoering willekeurige afschrijving van 2013 t/m 2014 (PvdA_170)	0,7
Toptarief box 3: van 40% boven 125.000 euro (PvdA_147)	0,7
Verhoging bankbelasting (PvdA_173)	0,4
Overig (PvdA_123)	0,0
Overige lasten	
Algemeen btw-tarief naar 19% (PvdA_153)	-4,2
Verhoging assurantiebelaasting (PvdA_161)	1,3
Accijns op softdrugs (PvdA_177)	0,3
Overdrachtsbelasting naar 0 voor starters (PvdA_159)	-0,2
Overig (PvdA_125, _144)	0,3
Totaal lastenmaatregelen (blo)	-0,2
w.v. gezinnen	-0,6
bedrijven	0,2
buitenland	0,1

Niet-EMU-lastenontwikkeling

De niet-EMU-lasten nemen netto met 1,4 mld euro toe in 2017 t.o.v. het basispad. De niet-EMU-lasten kunnen gezien worden als een correctie op de lastenontwikkeling in 2017 op EMU-basis om tot de lastenontwikkeling te komen zoals die door gezinnen en bedrijven wordt ervaren. Intertemporele schuiven worden meegenomen omdat een lastenverzwaring in 2017 in deze gevallen (ten dele) wordt gecompenseerd door een lastenverlichting na 2017. De overige niet-EMU-lasten betreffen kosten voor bedrijven of gezinnen die het gevolg zijn van overheidsbeleid, maar geen directe gevolgen hebben voor het EMU-saldo.

- Als gevolg van de aanpassing van de eigen betalingen en het collectief verzekerde pakket AWBZ en Zvw gaan burgers voor hun zorg 0,2 mld euro minder uit eigen zak betalen.
- Beperken fiscale ruimte pensioenpremies: een deel van de lastenverzwaring van 1,7 mld euro (zie onder 'Lasten') is feitelijk een intertemporele schuif (belastingen worden naar voren gehaald) van 0,2 mld euro. Op termijn zullen de belastingafdrachten afnemen, doordat de toekomstige pensioenuitkeringen lager zijn. (PvdA_151)
- De lastenstijging op EMU-basis van de afschaffing van de vitaliteitsspaarregeling van 0,6 mld euro omvat een tijdelijk effect van 0,5 mld euro. Het afschaffen van de vitaliteitsspaarregeling leidt op korte termijn tot een stijging van de belastingopbrengsten. Op de lange termijn staan daar echter lagere belastingopbrengsten tegenover, doordat ook de belastbare uitkeringen van spaartegoeden lager worden. Na correctie van de EMU-relevante lasten voor intertemporele schuiven resulteert de lastenontwikkeling zoals die over de gehele levensduur wordt ervaren. (PvdA_003)
- Als gevolg van het quotum voor arbeidsgehandicapten is sprake van een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,4 mld euro. (PvdA_007)
- De PvdA vervangt de SDE+ door een equivalente verplichting voor de opwekking van hernieuwbare energie. Deze maatregelen leveren een niet-EMU-relevante

lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2017 op (1,2 mld euro structureel). (PvdA_141)

- De PvdA intensificeert de verplichting voor het opwekken van hernieuwbare energie tot 18% (Europese definitie). Tevens komt er een verplichting voor het meestoken van biomassa in kolencentrales van 30%, wordt de structuurvisie wind op land uitgevoerd, en wordt de verplichting voor het bijmengen van biobrandstoffen in benzine en diesel verhoogd tot 14%. Deze maatregelen leveren een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 1,5 mld euro in 2017 op (2,4 mld euro structureel). (PvdA_141)
- De invoering van de kilometerheffing voor personenauto's en bestelwagens leidt tot een lastenverzwaring van 0,1 mld euro in 2017 en 0,6 mld euro structureel als gevolg van het verwerken van de exploitatiekosten in de kilometerprijs. (PvdA_121)

Tabel 13.9 Niet-EMU-lastenmutaties t.o.v. basispad in 2017, ex ante, mld euro

Maatregelen	Bedrag
Zorg (PvdA_29, _065, _073, _060, _059, _076, _075, _228, _222, _230)	-0,2
Intertemporeel (PvdA_003, _151)	-0,7
Sociale Zekerheid (PvdA_007)	0,4
Milieu (PvdA_141, _121)	1,9
Totaal niet-EMU-lastenontwikkeling	1,4

13.2.6 Overzicht maatregelen klimaat en energie PvdA

- De PvdA bespaart 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-subsidies. Deze maatregel hangt samen met afschaffen van de SDE+-heffing en invoeren van een verplichting om vanaf 2020 18% van de energie (Europese definitie) duurzaam op te wekken. (PvdA_141_f);
- De PvdA verlicht de lasten met 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-heffing. Deze maatregel hangt samen met afschaffen van de SDE+-subsidies en invoeren van een verplichting om vanaf 2020 18% van de energie (Europese definitie) duurzaam op te wekken. (PvdA_141_d,e);
- De PvdA vervangt de SDE+ door een equivalente verplichting voor de opwekking van duurzame energie. Deze maatregelen leveren een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2017 op (1,2 mld euro structureel). (PvdA_141_g,h);
- De PvdA intensificeert de verplichting voor het opwekken van duurzame energie tot 18% (Europese definitie). Tevens komt er een verplichting voor het meestoken van biomassa in kolencentrales van 30%, wordt de structuurvisie wind op land uitgevoerd, en wordt de verplichting voor het bijmengen van biobrandstoffen in benzine en diesel verhoogd tot 14%. Deze maatregelen leveren een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 1,5 mld euro in 2017 op (2,4 mld euro structureel). (PvdA_141_a,b,c);
- De PvdA voert een heffing in op de lozing van restwarmte. Deze maatregel heeft een positief effect op het EMU saldo van 0,1 mld euro in 2013 oplopend tot 0,3 mld euro in 2017. (PvdA_139);
- De PvdA stelt een tender voor energiebesparing in. De maatregel heeft een negatief effect op het EMU saldo van 0,2 mld euro. (PvdA_124);

- De PvdA schaft de salderingsgrens voor kleinschalige opwekking voor eigen gebruik af. Deze maatregel heeft vrijwel geen effect op het overheidsbudget. (PvdA_142);
- Binnen de bebouwde omgeving neemt de PvdA meerdere maatregelen: een verplichting voor woningbouwcorporaties om de woningvoorraad naar energielabel C te verbeteren, een verbeterde handhaving van de verplichting om in utiliteitsgebouwen alle energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder en een verplichting voor energiebedrijven om te investeren in huizenisolatie (witte certificaten);
- De PvdA verplicht nieuwe kolencentrales vanaf 2015 om CO₂ af te vangen en op te slaan (CCS);
- De PvdA schaft het verlaagde tarief van de energiebelasting voor de glastuinbouw af;

13.2.7 Overzicht maatregelen natuur PvdA

Tabel 13.10 geeft een overzicht van de geanalyseerde maatregelen. Naast de relevantie van de maatregelen voor biodiversiteit en beleving, zijn het budgettaire effect voor het Rijk en het (eventuele) effect op de lastendruk voor de landbouw weergegeven. In de teksten onder de tabel worden de maatregelen kort toegelicht.

Tabel 13.10 Geanalyseerde maatregelen, bedragen in mld euro's per jaar

Nummer	Maatregel	Relevant voor biodiversiteit	Relevant voor beleving	Uitgaven overheid natuur	Lastenverzwaring landbouw
PvdA_143	Heffing bestrijdingsmiddelen				0,10
	Mooi Nederland	x	x		
PvdA_091	Overheveling GLB-gelden van eerste naar tweede pijler	x	x	0,08	0,08
PvdA_252	PAS en heffing op stikstofproductie dieren	x		- 0,05	0,05
	Opgesteld vermogen windenergie		x		
	Agrarisch natuurbeheer TBO's	x	x		

PvdA_143: Heffing bestrijdingsmiddelen

- De PvdA legt met deze maatregel een heffing op gewasbeschermingsmiddelen. De jaarlijkse opbrengst bedraagt 0,1 mld euro.
- Deze maatregel is waarschijnlijk positief voor de biodiversiteit, met name voor het waterleven. Maar de precieze omvang van het effect is niet goed te schatten. De heffing betekent een aanzienlijke lastenverzwaring voor de akker- en tuinbouw. Dit kan gevolgen hebben voor de samenstelling van het teeltplan, en daarmee ook voor de verwerkende en toeleverende bedrijven.

Mooi Nederland

- De PvdA wil met ruimtelijke ordeningsmaatregelen de nationale landschappen en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) beschermen. Ruimtelijke ontwikkelingen in en rond nationale landschappen, bufferzones, nationale parken en cultuurhistorische elementen

zoals molens moeten meer worden gereguleerd. Voor bedreigde soorten komt er extra bescherming, ook buiten de Natura 2000-gebieden en de jacht wordt verboden.

- Nederlanders waarderen vooral landschappen met een natuurlijk en historisch karakter. Nationale Landschappen worden daarom meer gewaardeerd dan het landschap daarbuiten. Verstedelijking en horizonvervuiling hebben een negatieve invloed op de aantrekkelijkheid van het buitengebied. Dit betekent dat generiek beleid voor de bescherming van landschappen positief is voor de belevingswaarde als daardoor de verstedelijking wordt geremd. Specifiek gebiedsbeleid dat gericht is op het behoud en de verdere ontwikkeling van kernkwaliteiten heeft nog een extra positief effect vanwege de waarde die Nederlanders hechten aan een natuurlijk en historisch karakter.

PvdA_091: Overheveling GLB-gelden van de eerste naar de tweede pijler

- De PvdA maakt gebruik van de mogelijkheid om 10% van het budget uit pijler 1 (inkomenstoeslagen) van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) over te hevelen naar pijler 2 (plattelandsbeleid). Door deze overheveling stijgt het budget voor maatregelen gericht op de instandhouding van biodiversiteit en een duurzaam beheer van agrarische gebieden. Maatregelen als later maaien, akkerrandenbeheer, gebruik van precisiebemesting en vergroten toegankelijkheid worden als voorwaarden gesteld voor het ontvangen van landbouwsubsidie. Er komen middelen beschikbaar voor beheer van agrarische natuur en cultuurhistorische elementen.
- De overheveling van pijler een naar pijler twee kost het rijk jaarlijks zo'n 0,08 mld euro aan cofinanciering. Omdat de PvdA inzet op zowel agrarisch natuurbeheer (ondermeer ten gunste van weide- en akkervogels) en een betere toegankelijkheid van het landschap, scoort de maatregel positief op zowel biodiversiteit als beleving.

PvdA_252: PAS en heffing op stikstofproductie door dieren

- De PvdA wil de anti-verdrogingsmaatregelen en het tijdelijk herstelbeheer uit de Programmatische aanpak stikstof (PAS) financieren uit heffingen op stikstofproductie door landbouwhuisdieren in plaats van de daarvoor geoormerkte bedragen uit het Begrotingsakkoord. De opbrengst van de heffing bedraagt circa 0,05 mld euro per jaar.

Opgesteld vermogen windenergie

- De PvdA vergroot het opgestelde vermogen windenergie naar 6000 MW, 2000 MW boven het niveau in het basispad.

Agrarisch natuurbeheer

- De PvdA wil dat natuurorganisaties die agrarisch beheer plegen ook in aanmerking komen voor GLB-gelden.

De verkiezingsprogramma's 2012 laten zien welke keuzes politieke partijen maken voor de jaren 2013-2017. De programma's tonen aan dat er echt iets te kiezen valt voor de komende kabinetsperiode. Hoe gaan we na de economische crisis de overheidsfinanciën weer op orde brengen en hoe snel? Verhogen we de AOW-leeftijd en beperken we de aftrek van de hypotheekrente, of juist niet? Hoe verminderen we de filedruk? Willen we klimaatverandering aanpakken en zo ja, hoe dan? Is het de moeite waarde om meer geld uit te geven aan onderwijs of innovatie? Hoeveel trekken we uit voor natuur? Hoe kunnen we de woningmarkt beter laten functioneren? Hoe gaan we om met de stijging van de kosten van de zorg?

In de aanloop naar de verkiezingen van 12 september 2012 hebben tien politieke partijen - VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP, DPK - gevraagd om een analyse van hun verkiezingsprogramma's. Het CPB heeft de economische effecten geanalyseerd, het PBL de effecten op milieu.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau (CPB)
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
(070) 338 33 80 | www.cpb.nl | info@cpb.nl

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)
Postbus 30314 | 2500 GH Den Haag
(070) 328 87 00 | www.pbl.nl | info@pbl.nl

Gedrukt door:
De Swart BV
Postbus 53184 | 2505 AD Den Haag
(070) 308 21 21 | www.kds.nl | info@kds.nl

Foto omslag: GPD | Stephanie Versteeg

Augustus 2012 | ISBN 978-90-5833-559-3

